

Семенов О., Вовк М. Інституційні практики оновлення змісту підготовки PhD з освітніх наук в умовах цифровізації та воєнного стану. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2026. Том 14, № 4. С. 109-118. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i4-013>.

Semenog O., Vovk M. Instytutsiini praktyky onovlennia zmistu pidhotovky PhD z osvitykh nauk v umovakh tsyfrovizatsii ta voiennoho stanu [Institutional practices for updating the content of PhD training in educational sciences under conditions of digitalization and martial law]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka - Education. Innovation. Practice*, 2026. Vol. 14, No 4. S. 109-118. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i4-013>.

УДК 378.046.4:001.8:004]:355.01(477)

DOI: 10.31110/2616-650X-vol14i4-013

Олена СЕМЕНОГ

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8697-8602>
olenasemenog@gmail.com

Мирослава ВОВК

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-9109-9194>
miravovk79@gmail.com

ІНСТИТУЦІЙНІ ПРАКТИКИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ PHD З ОСВІТНІХ НАУК В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті схарактеризовано інституційні практики оновлення змісту підготовки докторів філософії з освітніх наук в умовах цифровізації та воєнного стану. Здійснено аналіз сучасного стану підготовки PhD на основі аналізу освітньої документації (освітньо-наукових програм, силабусів, робочих програм психолого-педагогічних дисциплін), вивчення запитів академічної спільноти, спостереження за освітнім процесом. Результати дослідження підтвердили, що традиційні підходи до організації освітнього процесу не повною мірою задовольняють потреби здобувачів у мобільності, цифровій інтеграції, розвитку психологічної стійкості, а також сучасним вимогам до наукової комунікації, відкритої науки. Встановлено, що ефективною відповіддю на стратегічні виклики в підготовці докторів філософії є розвиток інституційних практик, що ґрунтуються на синергії науково-освітнього партнерства і сприяють розробленню та впровадженню інноваційних освітніх продуктів. Ключовими характеристиками таких практик визначено інтегрованість змісту, практикоорієнтованість, менторську підтримку. Обґрунтовано, що інституційні практики оновлення змісту підготовки докторів філософії з освітніх наук становлять сукупність організаційно-педагогічних рішень, механізмів і форм діяльності закладів вищої освіти і наукових установ, спрямованих на адаптацію освітньо-наукових програм до умов цифровізації та воєнного стану. Визначено та схарактеризовано структурні компоненти інноваційного науково-методичного супроводу: змістовий, технологічний, цифровий та етичний. Доведено, що їхня інтеграція забезпечує системне оновлення освітньо-наукових програм, сприяє формуванню конкурентоспроможного дослідника, здатного до ефективної наукової комунікації, використання інструментів відкритої науки та відповідального застосування технологій штучного інтелекту. Узагальнено інституційний досвід реалізації навчально-методичного супроводу підготовки PhD у партнерських закладах вищої освіти, який підтвердив ефективність мережевої взаємодії, міжінституційного партнерства та інтеграції освітніх і наукових ресурсів. Встановлено, що ключовими напрямками оновлення змісту підготовки є розвиток дослідницької культури, цифровізація освітнього процесу, упровадження принципів відкритої науки, посилення мовно-комунікативної підготовки та формування етики наукової діяльності в умовах використання ШІ.

Ключові слова: професійна підготовка; доктори філософії; освітні науки; інституційні практики; цифровізація; воєнний стан; партнерство; інноваційний науково-методичний супровід.

Olena SEMENOG

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8697-8602>
olenasemenog@gmail.com

Myroslava VOVK

Ivan Ziazun Institute of Pedagogical Education and Adult Education
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9109-9194>
miravovk79@gmail.com

INSTITUTIONAL PRACTICES FOR UPDATING THE CONTENT OF PHD TRAINING IN EDUCATIONAL SCIENCES UNDER CONDITIONS OF DIGITALIZATION AND MARTIAL LAW

Abstract. The article characterizes institutional practices for updating the content of Doctor of Philosophy (PhD) training in educational sciences under conditions of digitalization and martial law. The current state of PhD training is analyzed based on a review of educational documentation (educational and research programs, syllabi, and course descriptions of psychological and pedagogical disciplines), the study of the academic community's needs, and observation of the educational process. The results of the study confirm that traditional approaches to organizing the educational process do not fully meet the needs of PhD candidates in terms of mobility, digital

integration, development of psychological resilience, as well as modern requirements for scientific communication and open science. It is established that an effective response to strategic challenges in PhD training is the development of institutional practices based on the synergy of research and educational partnerships, which contribute to the design and implementation of innovative educational products. The key characteristics of such practices include integrated content, practice-oriented learning, and mentoring support. It is substantiated that institutional practices for updating the content of PhD training in educational sciences constitute a set of organizational and pedagogical decisions, mechanisms, and forms of activity of higher education institutions and research organizations aimed at adapting educational and research programs to the conditions of digitalization and martial law. The structural components of innovative scientific and methodological support are identified and characterized as content-based, technological, digital, and ethical. It is proven that their integration ensures the systematic updating of educational and research programs, contributes to the development of a competitive researcher capable of effective scientific communication, the use of open science tools, and the responsible application of artificial intelligence technologies. The institutional experience of implementing methodological support for PhD training in partner higher education institutions is summarized, confirming the effectiveness of network interaction, inter-institutional partnerships, and the integration of educational and research resources. It is established that the key directions for updating the content of training include the development of a research culture, digitalization of the educational process, implementation of open science principles, strengthening of language and communication training, and the formation of ethics in research activities in the context of AI use.

Keywords: professional training; PhDs; educational sciences; institutional practices; digitalization; martial law; partnership; innovative scientific and methodological support.

Постановка проблеми. Сучасні виклики глобалізованого світу, стрімкі технологічні мегатренди, трансформація освітнього середовища, зумовлена викликами воєнного стану, актуалізують потребу в забезпеченні стійкості системи вищої освіти України. Особливого значення набуває її здатність відтворювати інтелектуальний потенціал, інтегрований в європейський і світовий науковий простір. У цих умовах особливої ваги набуває потреба внесення доповнення змін у зміст підготовки докторів філософії (PhD) як ключового ресурсу розвитку науки й освіти.

Реалії воєнного часу зумовлюють необхідність системного оновлення інституційних практик підготовки фахівців, здатних здійснювати освітньо-наукову діяльність. Зокрема, підготовка майбутніх докторів філософії (PhD) у галузі освітніх наук має орієнтуватися на розвиток цілісної особистості дослідника, який володіє навичками самостійного наукового пошуку, критичного мислення, відповідального використання інформації, дотримується етичних і правових норм та є конкурентноспроможним у міжнародній науковій спільноті.

Водночас масштабна цифрова трансформація освіти актуалізує потребу переосмислення ролі науково-методичного супроводу як динамічної системи підтримки індивідуальної освітньо-наукової траєкторії здобувача PhD. Такий супровід передбачає використання цифрових ресурсів, інтерактивних форматів навчання, інструментів мережевої взаємодії та академічної комунікації. Сучасна модель підготовки майбутніх докторів філософії має базуватися на комплексному навчально-методичному забезпеченні, що охоплює розвиток академічної культури, мовної та комунікативної компетентностей, оволодіння практиками відкритої науки та публікаційної етики, а також формування професійного іміджу викладача в цифровому середовищі.

Ефективною відповіддю на стратегічні виклики в підготовці докторів філософії (PhD) є розвиток інституційних практик, що ґрунтуються на синергії науково-освітнього партнерства та мережевої взаємодії між закладами вищої освіти і науковими установами. Саме така співпраця дозволяє розробляти та впроваджувати інноваційні освітні продукти, ключовими характеристиками яких є інтегрованість, практикоорієнтованість (learning by doing), менторська підтримка та соціальна спрямованість освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі проблема оновлення змісту підготовки докторів філософії розглядається в контексті глобальних трансформацій освіти, цифровізації та інноваційного розвитку. Міжнародні організації, зокрема Organisation for Economic Cooperation and Development, підкреслюють визначальну роль освіти у формуванні інноваційного потенціалу суспільства. Згідно з аналітичними матеріалами OECD (2023), інновації є ключовим чинником економічного зростання і добробуту. На думку експертів, формування екосистеми, сприятливої для інновацій, передбачає розвиток креативності, критичного мислення та забезпечення взаємодії індивідуального, організаційного та системного навчання» [19].

На національному рівні питання оновлення змісту освіти та впровадження новітніх технологій визначено одним із пріоритетів державної політики, зокрема у Стратегії людського розвитку [9], а також у концептуальних засадах програми «Освіта 4.0: український світанок», де акцент зміщено на оновлення змісту освіти через впровадження новітніх технологій [10].

Теоретичні засади інноваційної діяльності університетів розкрито у працях українських науковців, які визначають інновації як результат системної творчої діяльності, що реалізується у вигляді принципово нового або вдосконаленого інтелектуального продукту, який пройшов етап практичного впровадження, забезпечує якісне оновлення системи та створює значущий соціально-економічний ефект [14, с. 9].

Важливим чинником оновлення змісту підготовки докторів філософії (PhD) є розвиток професійної компетентності науково-педагогічних працівників відповідно до вимог Професійних стандартів «Викладач закладу вищої освіти», який акцентує увагу на якості викладання, розроблення

навчально-методичного забезпечення, використанні сучасних (зокрема цифрових) технологій навчання, а також організації індивідуальної та групової роботи здобувачів освіти [6]. Суттєвий вплив на зміст освітньо-наукових програм має також оновлення нормативної бази згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про зміни до переліку галузей знань і спеціальностей, відповідно до яких здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» (2024) [8], що зумовлюють перегляд структури і змістового наповнення програм підготовки докторів філософії у галузі 01 Освіта.

Сучасний науковий дискурс демонструє значний інтерес до досвіду підготовки докторів філософії. Зокрема, питання європейської інтеграції та міжнародної співпраці висвітлено у наукових працях Ю. Рібцун [11] та В. Ушмарової [15]. Проблематика підготовки PhD в екстремальних умовах воєнного стану ґрунтовно аналізується у дослідженнях Т. Мандич [5], О. Цюняк, О. Кондур [16], формування дослідницької компетентності та академічної доброчесності майбутніх докторів філософії в умовах аспірантури – в наукових публікаціях І. Олійник [7].

У зарубіжних публікаціях дослідники акцентують увагу на викликах використання ШІ у науковій діяльності, у процесі розвитку дослідницької культури (І. Олійник, О. Булавина, Т. Романенко та ін. [20; 21]); на трансформації ролі наукового керівника у контексті лінгвістичного релятивізму (Г. Гурімата-Салінас, Дж. Гурваджал та ін. [18]); на необхідності формування мотивації розвитку навичок академічного письма як дескриптору публікаційної активності у відкритому просторі (В. Фіо, М. Ніколов [22]); на проблемі соціального впливу докторської освіти на розвиток суспільства (С. Кордозу [17] та ін.).

Попередні напрацювання авторів цієї статті присвячені досвіду Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (ІПООД) та Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (СумДПУ) щодо структурування змісту підготовки PhD, оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки в кризових умовах війни [3; 13].

Водночас, попри наявність ґрунтовного наукового доробку, недостатньо вивченою залишається проблема інтеграції інструментів відкритої науки та етики використання штучного інтелекту у зміст фахових дисциплін і в систему науково-методичного супроводу підготовки PhD з освітніх наук саме через призму інституційних практик (роботи лабораторій, центрів партнерства). Даний аспект потребує глибшого аналізу в умовах цифровізації та безпекових викликів.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та аналізі інституційних практик оновлення змісту підготовки докторів філософії з освітніх наук в умовах цифровізації та воєнного стану, а також у визначенні перспектив їх удосконалення. Для досягнення мети окреслено такі **завдання**: проаналізувати стан підготовки PhD у контексті парадигми цифровізації та воєнного стану і окреслити сутність поняття «інноваційний науково-методичний супровід» у системі третього рівня вищої освіти; схарактеризувати структурні компоненти інноваційного супроводу (змістовий, технологічний, цифровий, етичний); узагальнити інституційний досвід реалізації навчально-методичного супроводу підготовки PhD у партнерських закладах вищої освіти.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс методів: теоретичні: аналіз нормативно-правових документів, систематизація науково-педагогічних джерел, порівняльний аналіз та узагальнення змісту освітньо-наукових програм (ОНП); емпіричні: діагностувальні методи (опитування гарантів, членів проєктних груп, здобувачів PhD, безпосереднє спостереження за освітнім процесом).

Джерельну базу становлять освітньо-наукові програми, навчально-методичний супровід дисциплін (силабуси, робочі програми, навчально-методичний супровід / забезпечення) Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

Дослідження виконане в межах прикладної наукової теми «Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах» ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України та колективної теми кафедри педагогіки СумДПУ «Формування інноваційної екосистеми освіти як фактор сталого розвитку українського суспільства в умовах повоєнного відновлення».

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті дослідження інституційні практики оновлення змісту підготовки докторів філософії з освітніх наук розглядаємо як сукупність організаційно-педагогічних рішень, механізмів і форм діяльності закладів вищої освіти і наукових установ, спрямованих на адаптацію освітньо-наукових програм до умов цифровізації та воєнного стану. З метою теоретичного обґрунтування та виявлення ефективних підходів до оновлення змісту підготовки PhD було здійснено аналіз освітньої документації (освітньо-наукових програм, силябусів, робочих програм психолого-педагогічних дисциплін), потреб академічної спільноти щодо вдосконалення науково-методичного супроводу з урахуванням карти експертної оцінки [2].

Проведений аналіз засвідчив, що нормативна складова ОНП (обсягом 3-6 кредитів) спрямована на розвиток дослідницької, педагогічної, інноваційної компетентностей. До базового переліку, що забезпечує сталість підготовки включено такі дисципліни: «Педагогіка», «Теорія і практика педагогічної освіти», «Інноваційна педагогіка», «Методологія та організація наукових досліджень», «Педагогічна майстерність викладача ЗВО» та ін. Вивчення каталогів вибіркових дисциплін та результатів онлайн-опитування викладачів підтвердило тезу про адаптивність змісту підготовки. Оновлення контенту відбувається відповідно до актуальних запитів здобувачів і тематики їхніх дисертаційних досліджень. Особливо затребувані курси «Академічне письмо», «Академічна доброчесність у науковій діяльності», «Сучасні інформаційні технології в науковій та освітній діяльності».

Водночас моніторинг освітньо-наукових програм, опитування гарантів, членів проєктних груп, викладачів засвідчили, що, власне, в умовах екстремальних викликів простого оновлення переліку тем недостатньо для якісної підготовки PhD; традиційні форми роботи не повною мірою задовольняють потреби здобувачів у мобільності, цифровій інтеграції, психологічній стійкості. Специфіка підготовки зумовлює трансформацію організації освітнього процесу, що проявляється в поширенні дистанційних форматів навчання, посиленні студентоцентрованого підходу, сучасних вимог до наукової комунікації.

Початковий етап дослідження дозволив окреслити ключові риси моделі інноваційного науково-методичного супроводу, що відображає динамічність цифрового середовища та розвиток інтелектуальних систем; резильєнтність в умовах воєнного часу, що характеризуються безпековими обмеженнями, територіальною роз'єднаністю учасників освітнього процесу й актуалізує потребу в асинхронних формах підтримки, мережевій взаємодії, в забезпеченні безперервного доступу до наукових ресурсів; трансформацію ролі викладача PhD-програм як ментора та наукового коуча, що зміщує акценти на фасилітацію самостійного наукового пошуку та партнерську комунікацію.

Ефективною відповіддю на стратегічні виклики сьогодення стала синергія науково-освітнього партнерства між ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України та провідними ЗВО: Сумським державним педагогічним університетом імені А.С.Макаренка, Карпатським національним університетом імені Василя Стефаника, Уманським державним педагогічним імені Павла Тичини, Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г.Короленка. Міжінституційна взаємодія забезпечила поєднання академічних традицій із динамічними вимогами цифрової епохи та сприяла формуванню інституційних практик оновлення змісту підготовки PhD за такими ключовими векторами: розвиток дослідницької культури (інтеграція академічної доброчесності, розвиненої мовної комунікації та цифрової грамотності у професійний профіль дослідника); утвердження принципів відкритої науки (Open Science), що передбачає активне оперування цифровими ідентифікаторами (ORCID, DOI), роботу з міжнародними наукометричними базами даних; цифрову трансформацію навчання, упровадження інтерактивного цифрового контенту, авторських відеолекцій та швидкого доступу до ресурсів через QR-коди; формування культури використання ШІ в наукових пошуках; розвитку українськомовної компетентності.

У межах дослідження інноваційний науково-методичний супровід означаємо як цілісну, динамічну систему інституційної підтримки здобувачів, що забезпечує безперервність педагогічної освіти у кризових умовах, підтримує розвиток ШІ-грамотності та сприяє формуванню конкурентоспроможного вченого-інноватора.

Результатом партнерської взаємодії стало видання навчально-методичного посібника «Інновації у змісті професійної підготовки майбутніх докторів філософії» (2025) [1]. Інноваційність змісту виявляється у відмові від лінійного викладу матеріалу. Навчально-методичний супровід дисциплін спроектовано як інтегративну платформу, що системно поєднує теоретичний блок, практичні кейс-стаді та цифрову екосистему. Кожний тематичний блок поєднує стислий виклад теоретичного матеріалу з акцентом на ключові дефініції. Практичний кейс-стаді містить систему вправ та завдань для реального дослідницьких hard & soft skills. Цифрова екосистема передбачає, що через QR-коди користувач миттєво переходить до авторських відеолекцій або вебінарів, інтерактивного контенту та відкритих наукових баз, що привчає молодого вченого працювати у світовому науковому просторі з перших днів навчання.

Важливим є міждисциплінарний характер структурування змісту, що інтегрує різні наукові теми в межах освітніх компонентів. Інноваційність змісту виявляється в кількох ключових аспектах: здійснюється диференційований добір практичних завдань і завдань для самостійної роботи, що враховує дослідницькі запити здобувачів; значна увага приділяється питанням публікаційної та видавничої етики, розвитку публікаційної активності молодих дослідників; реалізуються принципи відкритої науки і цифрової культури, що передбачає використання електронних бібліотек, наукових репозитаріїв, міжнародних наукометричних баз.

За результатами експертної оцінки прикладного дослідження [2] відповідні напрями були визначені як ключові інструменти структурування змісту навчально-методичного супроводу як

нормативних, так і вибіркового освітніх компонент. Зокрема, йдеться про дисципліни «Наукова фахова українська мова», «Теорія і практика педагогічної освіти», «Академічна доброчесність дослідника», «Імідж сучасного викладача-дослідника», «Мовна культура дослідника», що впроваджувалися в інституціях, залучених до дослідно-експериментальної роботи.

Конкретизуємо основні інновації за освітніми компонентами.

Зміст дисципліни **«Академічна доброчесність дослідника»** спроектовано як синтез нормативного, етичного та практичного вимірів науково-педагогічної діяльності. Курс спрямований на формування культури відповідального дослідництва через спадкоємність ідей корифеїв української педагогіки (С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Ничкало та ін.) та їх адаптацію до сучасних технологічних викликів. Основним орієнтиром курсу є концепція С. Гончаренка про відповідальність ученого перед суспільством, що потребує «громадянської мужності». Саме така відповідальність сьогодні визначає необхідність осмисленого й етичного впровадження технологій штучного інтелекту в освітній процес [4]. Пропонується розгляд численних кейсів, що охоплюють нормативно-правові засади академічної доброчесності (національні та міжнародні стандарти), питання авторського права та інтелектуальної власності публікаційну та видавничу етику, відповідальність дослідника та механізми реагування на порушення принципів академічної доброчесності.

Інноваційною складовою дисципліни є інтеграція тем, пов'язаних із культурою відповідального використання штучного інтелекту. Здобувачі виконують завдання з аналізу етичних і правових норм застосування цифрових інструментів (зокрема ChatGPT) у наукових дослідженнях, розробляють власні моделі «кодексу етичного використання ШІ», у яких розмежовують допустиму допомогу системи (структурування тексту, пошук ідей) та недопустимі практики (генерація контенту без належного опрацювання, плагіат, фабрикація даних).

Практична складова курсу передбачає виконання дослідницьких завдань, зокрема аналіз використання ШІ в освітньому процесі ЗВО України, що сприяє, як показує викладання, формуванню навичок доброчесного застосування цифрових технологій. Приділяємо увагу розвитку умінь розпізнавати ознаки плагіату та AI-генерації, працювати із системами перевірки текстів та інтерпретувати результати відповідних звітів.

Підготовка здобувачів PhD реалізується через розв'язання реальних ситуаційних завдань, які пропонуємо виконати на прикладі опрацювання матеріалів фахових видань України («Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта», «Естетика і етика педагогічної дії» та ін.), що дозволяє виробити стійкі навички доброчесної дослідницької діяльності. Важливим елементом підготовки є опанування інструментів академічної комунікації та відкритої науки: створення профілю ORCID, використання DOI, робота з наукометричними базами (Scopus, Web of Science), аналіз редакційних політик наукових журналів, зокрема щодо використання штучного інтелекту. У межах навчання здобувачі моделюють діяльність редакційних колегій, розробляючи проекти політик академічної доброчесності для авторів і рецензентів.

Окремий практичний блок спрямований на формування навичок публікаційної активності, зокрема вибору якісних наукових видань, дотримання етичних стандартів публікаційної діяльності та запобігання взаємодії з недоброчесними («хижацькими») журналами.

Підсумком опанування дисципліни є розроблення аспірантами індивідуальних алгоритмів використання цифрових інструментів у науковій діяльності. Це дозволяє чітко визначити межі використання ШІ; уникнути ненавмисних порушень авторських прав; забезпечити високу якість та унікальність власного наукового продукту. У цьому контексті академічна культура постає не лише як нормативна вимога, а як важлива конкурентна перевага дослідника у глобальному науковому просторі.

Оновлення мовної складової у структурі підготовки докторів філософії – один із прикладів того, як інституційні практики адаптуються до вимог глобального наукового простору. Підготовка трансформована у прикладну площину професійної діяльності та спрямована на формування текстової компетентності та культури наукової комунікації. Розглянемо детальніше на прикладі дисциплін «Мовна культура дослідника» та «Наукова фахова українська мова».

Змістове наповнення дисципліни **«Мовна культура дослідника»** спроектовано як практичний інтенсив для формування індивідуального стилю наукового письма та здатності до ефективного текстотворення. Основними змістовими доміанантами курсу є культура текстотворення (розвиток майстерності як у писемному мовленні, так і в мистецтві наукового діалогу); академічне письмо (термінологічна грамотність та дотримання мовних норм); публікаційна грамотність (студіювання редакційних політик провідних фахових видань), а також формування навичок роботи ресурсами Електронної бібліотеки НАПН України та Національним репозитарієм академічних текстів.

Практична складова курсу спрямована на формування здатності до самостійного редагування наукового тексту відповідно до міжнародних стандартів якості. Здобувачі відпрацьовують такі прикладні аспекти: алгоритми написання анотацій з урахуванням вимог міжнародних пошукових

систем; наукове та літературне редагування (розвиток навичок самостійного виправлення стилістичних і термінологічних помилок); верифікація термінології (використання відкритих наукометричних ресурсів для уточнення термінології та пошуку актуального наукового контексту).

Екосистема змісту дисципліни **«Наукова фахова українська мова»** зміщує фокус із традиційної граматики на стратегічну комунікацію та міжнародні стандарти. В основу курсу покладено концепцію «Жанрологія 2.0», де об'єктом вивчення є не уривки наукових текстів, а архітектура сучасних статей, анотацій та дисертацій; формування індивідуального стилю дослідника; цифрова грамотність (практичне опанування ORCID, DOI та роботу з наукометричними базами як частину мовної культури); а також опанування міжнародних стилів цитування (APA, MLA тощо).

Важливим елементом оновлення змісту є інтеграція питань етики використання штучного інтелекту в мовну підготовку дослідника. Здобувачам пропонуються завдання з порівняльного аналізу традиційних і згенерованих ШІ текстів (зокрема за допомогою ChatGPT) з метою розвитку навичок критичного оцінювання інформації, перевірки її достовірності та дотримання принципів академічної доброчесності.

Практикоорієнтований характер підготовки забезпечується виконанням завдань, спрямованих на проектування наукових публікацій (від структури IMRAD до формулювання заголовків), розвиток навичок експертного рецензування та мовностилістичного редагування текстів, формування бібліографічної культури (зокрема автоматизації цитування та оформлення списків джерел), а також розроблення індивідуальних алгоритмів використання цифрових інструментів у науковій діяльності. Результатом опанування дисциплін мовного циклу є сформованість прикладних навичок мовно-стилістичного аналізу та редагування наукових професійних текстів, що забезпечує готовність здобувачів до ефективної академічної комунікації та інтеграції у міжнародний науковий простір.

Таким чином, мовна складова в системі підготовки докторів філософії набуває статусу інституційної практики, спрямованої на формування конкурентоспроможного дослідника, здатного до якісної наукової комунікації у глобальному академічному середовищі.

Оновлений зміст дисципліни **«Теорія і практика педагогічної освіти»** фокусується на концептуальному осмисленні сучасних трансформацій у сфері освіти, векторів неперервної педагогічної освіти в Україні та Європі в умовах цифровізації та воєнного стану. Освітній компонент поєднує глобальний контекст із національними пріоритетами, що відображено у його ключових змістових домінантах: євроінтеграційний вектор (глибокий аналіз Педагогічної Конституції Європи та стандартів якості освіти ЕС); українська ідентичність в умовах війни тощо. Важливими питаннями змістового контенту дисципліни є: професійний розвиток вчителя та підтримка освітнього процесу в умовах воєнного стану; підготовка вчителя, здатного реалізувати концепцію Нової української школи та профільного навчання; індивідуальна траєкторія; зміщення акценту на структуру компетентностей та персональну стратегію професійного зростання педагога. Змістовий контент розкриває сучасні тенденції здійснення модернізаційних змін у системі підготовки і професійного розвитку вчителя у зв'язку реалізацією державних стандартів базової середньої і профільної школи.

Особливої актуальності курсу додає розгляд питань, що попередньо залишалися на периферії академічного дискурсу, але натепер стали критично важливими: психосоціальна підтримка та забезпечення ментального здоров'я в університетському середовищі. Ідеться не лише про теоретичний огляд, а насамперед формування готовності дослідника працювати з травматичним досвідом та підтримувати освітній процес у кризових умовах.

Практичний складник курсу побудований за моделлю аналітичного хабу, в якому теорія інтегрується в практику через вирішення реальних освітніх ситуацій. Аспіранти опрацьовують масиви наукових джерел та відкритих ресурсів, здійснюючи порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду. Це дозволяє виокремлювати спільні тренди та специфічні відмінності, розвиваючи критичне мислення та здатність до системного аналізу освітніх реформ. Дослідницькі, проектні завдання до дисципліни курсу спрямовані на осмислення стратегічних напрямів розвитку педагогічної освіти та формування сучасних професійних компетентностей учителя, моделювання професійної діяльності, застосуванням знань у реальних освітніх ситуаціях. Аналітичні, проблемні завдання передбачають опрацювання наукових джерел, відкритих ресурсів, визначення сутності понять, тенденцій і особливостей розвитку педагогічної освіти, орієнтовані на зіставлення українського і зарубіжного досвіду, виокремлення спільного та відмінного, спонукають до осмислення викликів (зокрема умов війни, євроінтеграції, ментального здоров'я) і, таким чином, забезпечують інтеграцію теорії і практики, розвиток критичного мислення та готовність до професійної діяльності в сучасних умовах.

У сучасному науково-освітньому просторі критичного значення набуває формування професійного іміджу викладача-дослідника як складника академічної культури. Відповідно, зміст дисципліни **«Імідж сучасного викладача-дослідника»** зосереджено на розвитку здатності до свідомого позиціонування в науковому середовищі та ефективної самопрезентації результатів дослідницької діяльності. Робоча програма доповнена такими питаннями: сутність педагогічного

наукового іміджу; формування бренду дослідника; цифровий етикет викладача; публікаційна активність і цитованість; використання соціальних мереж для професійного зростання; створення електронного портфоліо дослідника.

Інноваційний характер освітнього компонента полягає в підготовці здобувачів до діяльності в умовах відкритого наукового простору. Вивчення дисципліни спрямоване на формування навичок стратегічної самопрезентації, розвитку цифрового етикету як маркера академічної культури, реалізації побудови ефективної комунікаційної стратегії, створення персонального наукового веб-простору та формування вербального та візуального іміджу дослідника. Значну увагу приділяємо розвитку культури усного виступу та грамотному оформленню профілів у наукометричних базах. Практична складова дисципліни спрямована на опанування норм професійної педагогічної етики під час віртуальної комунікації, електронного листування, вивчення можливостей соціальних мереж для професійного розвитку педагога. Таким чином, освітній компонент забезпечує формування цілісного професійного іміджу дослідника, здатного ефективно функціонувати у цифровому науковому середовищі та інтегруватися в міжнародний академічний простір.

Упродовж 2023-2025 рр. дослідницькі матеріали навчально-методичного супроводу широко апробувалися в закладах вищої освіти: Сумському державному педагогічному університеті та Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника під час освітніх компонентів: «Етика наукового пошуку: філософські та мовні аспекти», «Методологічні основи наукових досліджень», «Теорія та методика викладання у вищій школі», «Управління науковими проектами», «Інноваційні компетентності доктора філософії», «Професійна майстерність викладача ЗВО на засадах європеїзації», «Інноваційні технології у викладанні педагогічних дисциплін»; в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини - «Академічне письмо і риторика», «Педагогіка профільної діяльності»; в ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України - «Наукова фахова українська мова», «Теорія і практика педагогічної освіти», «Академічна доброчесність дослідника», «Імідж сучасного викладача-дослідника», «Мовна культура дослідника».

Використання навчально-методичного супроводу, як показало опитування гарантів, членів проектних груп, здобувачів PhD, безпосереднє спостереження за освітнім процесом, сприяло формуванню академічної та мовної культури дослідника, розвитку професійної ідентичності, професійної та інноваційної компетентностей майбутніх докторів філософії, поглибленню знань щодо сучасних підходів до академічної доброчесності (СумДПУ). Практико-орієнтовані матеріали дозволили розвинути у здобувачів здатність генерувати нові ідеї на основі етичних міркувань, систематично аналізувати інформацію, діяти відповідно до наукових, професійних та етичних стандартів, інтегруватися в міжнародний науковий простір і дотримуватися високих академічних стандартів (Карпатський НУ імені Василя Стефаника).

За результатами експертної оцінки [2] констатовано, що впровадження матеріалів підтвердило імплементацію інноваційних практик удосконалення фахової підготовки майбутніх докторів філософії з освітніх наук. Проведена робота дала можливість уточнити поняття «інноваційний науково-методичний супровід» як цілісну, динамічну систему інституційної підтримки здобувача третього рівня вищої освіти, що забезпечує безперервність освітньо-наукової траєкторії, розвиток дослідницької компетентності, цифрової грамотності та академічної культури в умовах невизначеності. Така система ґрунтується на принципах людиноцентризму, технологічності та етики наукового пошуку.

Висновки. На основі проведеного дослідження інституційних практик оновлення змісту підготовки докторів філософії (PhD) з освітніх наук в умовах цифровізації та воєнного стану сформульовано такі висновки.

Аналіз стану підготовки PhD засвідчив, що традиційних підходів до організації освітнього процесу виявляється недостатньо для забезпечення якості освіти в екстремальних умовах, вони не повною мірою задовольняють потреби здобувачів у мобільності, психологічній стійкості та цифровій інтеграції. Це зумовлює перехід до гнучкої і студентоцентрованої моделі, яка характеризується резильєнтністю, асинхронністю та мережевою взаємодією. У цьому контексті «інноваційний науково-методичний супровід» визначено як цілісну, динамічну систему інституційної підтримки здобувача третього рівня вищої освіти, що забезпечує розвиток дослідницької компетентності, цифрової грамотності та академічної культури в умовах невизначеності. Така система ґрунтується на принципах людиноцентризму, технологічності та етики наукового пошуку і забезпечує безперервність освітнього процесу та освітньо-наукової траєкторії через асинхронні форми, мережеву взаємодію.

Визначено та схарактеризовано структурні компоненти інноваційного науково-методичного супроводу – змістовий, технологічний, цифровий та етичний. Доведено, що їхня інтеграція забезпечує системне оновлення освітньо-наукових програм, сприяє формуванню конкурентоспроможного дослідника, здатного до ефективної наукової комунікації, використання інструментів відкритої науки та відповідального застосування технологій штучного інтелекту.

Узагальнено інституційний досвід реалізації навчально-методичного супроводу підготовки PhD у партнерських закладах вищої освіти, який засвідчив ефективність мережевої взаємодії, міжінституційного партнерства та інтеграції освітніх і наукових ресурсів. Встановлено, що ключовими напрямками оновлення змісту підготовки є розвиток дослідницької культури, цифровізація освітнього процесу, упровадження принципів відкритої науки, посилення мовно-комунікативної підготовки та формування етики наукової діяльності в умовах використання ШІ.

За результатами експертної оцінки доведено, що запропоновані інституційні практики сприяють формуванню академічної та мовної культури дослідників, розвитку їхньої професійної ідентичності та здатності генерувати нові ідеї з дотриманням етичних стандартів. Упроваджені інновації дозволяють інтегрувати майбутніх докторів філософії у міжнародну наукову спільноту через опанування принципів відкритої науки (Open Science).

Перспективи подальших досліджень убачаємо у вивченні механізмів інтеграції технологій штучного інтелекту в підготовку докторів філософії, розробленні моделей персоналізованого науково-методичного супроводу, а також у розширенні міжнародного партнерства задля забезпечення якості підготовки PhD у глобальному освітньо-науковому просторі.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Доступність даних. Це дослідження не передбачало використання окремих наборів даних.

Використання засобів штучного інтелекту (ШІ). Під час підготовки цієї роботи автори не використовували інструменти штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Вовк М.П., Семенов О.М. *Інновації у змісті професійної підготовки майбутніх докторів філософії: навчальний посібник* / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ: Талком, 2025. 323 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746574/>
2. Вовк М.П., Семенов О.М. *Картка експертної оцінки наукових результатів виконання прикладного дослідження «Розвиток змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на компетентнісних засадах» та статистична інтерпретація результатів оцінювання експертами [Data set]*. Zenodo. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17875163>
3. Вовк М.П., Грищенко Ю.В., Соломаха С.О. Зміст психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів у закладах фахової передвищої і вищої педагогічної освіти України. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI ст.»*. 2024. Вип. 1(9). С. 43-54. [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(9\).2024.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.1(9).2024.0003)
4. Гончаренко С. У. Етика науки і етичний кодекс ученого. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2014. Вип. 2. С. 3–12. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZ-PMFMT0/article/view/419>
5. Мандич Т.М. Підготовка докторів філософії у закладах вищої освіти м. Херсона в умовах воєнного стану. *Педагогічні науки*. 2025. Вип. 111. С.69-75. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-111-10>
6. *Наказ МОН України від 16.10.2024 № 1466 «Про затвердження професійного стандарту «Викладач закладу вищої освіти»*. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vykladach-zakladu-vyshchoi-osvity1466>
7. Олійник І.В. *Формування дослідницької компетентності майбутніх докторів філософії з професійної освіти в умовах аспірантури: теоретико-методичний аспект*. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2025. 391 с.
8. *Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальності, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої і фахової передвищої освіти» №1021 від 30.08.2024 р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>
9. *Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про стратегію людського розвитку»*. Указ Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text>
10. *Програма великої трансформації Освіта 4.0.: український світанок*. Міністерство освіти і науки України. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi-svitanok.pdf>
11. Рібцун Ю. Підготовка докторів філософії у галузі спеціальної освіти: сучасні виклики та перспективи. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2025. Вип. 118(2). С. 132-145. <https://doi.org/10.33189/ectu.v118i2.254>
12. Семенов О. Педагогічні умови розвитку професійної компетентності майбутніх докторів філософії у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2025. Т. 1, № 11. С. 48–64. [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(11\).2025.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.1(11).2025.0003)
13. Семенов О.М., Вовк М.П. *Технології розвитку мовнокомунікативної компетентності викладачів-дослідників в умовах неформальної освіти. Інноваційні освітні технології: світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти: монографія*. Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук». 2022. С.268-280.
14. Скиба Ю., Жабенко О., Ковтунець В., Отич О., Червона Л., Ярошенко О. *Теоретичні засади розвитку інноваційної діяльності університетів у контексті стійкого розвитку: монографія*. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. 2025. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/748463/1/Teor.zasady-innovats.diyaln.univers.monohr.IVO-2025-127p.pdf>

15. Ушмарова В. Підготовка докторів філософії за освітньо-науковою програмою «професійна освіта»: історія становлення, унікальність і стратегії розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. №8(112). С. 221-231. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.08/221-231>
16. Цюняк О., Кондур О. Підготовка докторів філософії за освітньо-науковою програмою «Професійна освіта»: досвід і стратегії розвитку. *Освітні обрії*. 2024. №1. Т. 58. С. 86-90. <https://doi.org/10.15330/obrii.58.1.86-90>
17. Cardoso S. The transformation of doctoral education: responding to the needs and expectations of society and candidates. *Teaching in Higher Education*. 2024. Vol. 29(8). Pp. 2205–2215. <https://doi.org/10.1080/13562517.2024.2306255>
18. Guarimata-Salinas G., Carvajal J.J., Jiménez López M.D. Redefining the role of doctoral supervisors: a multicultural examination of labels and functions in contemporary doctoral education. *High Educ.* 2024. №88. Pp. 1305–1330. <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01171-0>
19. OECD. 2023. *Innovations in education and skills*. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/innovations-in-education-and-skills.html>
20. Oliinyk I., Bulavina O., Romanenko T., Tatarnikova A., Smirnov A. The Role of Artificial Intelligence in Building the Research Competence of Future Doctors of Philosophy. *Journal of the University of Zulia*. 2024. №15 (43). Pp. 377–396. <https://doi.org/10.46925/rdluz.43.22>
21. Oliinyk I., Bulavina O., Romanenko T., Tatarnikova A., Smirnov A. Inteligencia artificial en el desarrollo de competencias de investigación de estudiantes de doctorado. *Revista Eduweb*. 2024. № 18 (3). Pp. 294–305. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.03.22>
22. Phyo W. M., Nikolov M., Hódi Á. Non-native english-speaking doctoral students' motivation and academic writing development. *Cogent Education*. 2026. №13(1). Pp. 1-18. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2026.2619262>

References

1. Vovk M.P., Semenog O.M. *Innovatsii u zmistu profesiinoy pidhotovky maibutnikh doktoriv filosofii*: navchalnyi posibnyk / Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy. Kyiv: Talkom, 2025. 323 s. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746574/> (in Ukrainian)
2. Vovk M.P., Semenog O.M. *Kartka ekspertnoi otsinky naukovykh rezultativ vykonannya prykladnoho doslidzhennia «Rozvytok zmistu psykhologo-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv na kompetentnisnykh zasadakh» ta statystychna interpretatsiia rezultativ otsiniuvannia ekspertamy* [Data set]. Zenodo. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17875163> (in Ukrainian)
3. Vovk M.P., Hryshchenko Yu.V., Solomakha S.O. Zmist psykhologo-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv u zakladakh fakhovoi peredvyshchoi i vyshchoi pedahohichnoi osvity Ukrainy. *Visnyk Kafedry YuNESKO «Neperervna profesiina osvita KhKhI st.»*. 2024. Vyp. 1(9). S. 43-54. [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(9\).2024.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.1(9).2024.0003) (in Ukrainian)
4. Honcharenko S. U. Etyka nauky i etychnyi kodeks uchenoho. *Naukovi zapysky. Seria: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnologichnoi osvity*. 2014. Vyp. 2. S. 3–12. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZ-PMFMTO/article/view/419> (in Ukrainian)
5. Mandych T.M. Pidhotovka doktoriv filosofii u zakladakh vyshchoi osvity m. Khersona v umovakh voiennoho stanu. *Pedahohichni nauky*. 2025. Vyp. 111. S.69-75. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-111-10> (in Ukrainian)
6. *Nakaz MON Ukrainy vid 16.10.2024 № 1466 «Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vykladach zakladu vyshchoi osvity»*. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vykladach-zakladu-vyshchoi-osvity1466> (in Ukrainian)
7. Oliinyk I.V. *Formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti maibutnikh doktoriv filosofii z profesiinoy osvity v umovakh aspirantury: teoretyko-metodychnyi aspekt*. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelja, 2025. 391 s. (in Ukrainian)
8. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro vnesennia zmin do pereliku haluzei znan i spetsialnosti, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi i fakhovoi peredvyshchoi osvity»* №1021 vid 30.08.2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)
9. *Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 travnia 2021 roku «Pro stratehiiu liudskoho rozvytku»*. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 2 chervnia 2021 roku № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text> (in Ukrainian)
10. *Prohrama velykoi transformatsii Osvita 4.0.: ukraïnskyi svitanok*. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi-svitanok.pdf> (in Ukrainian)
11. Ribtsun Yu. Pidhotovka doktoriv filosofii u haluzi spetsialnoi osvity: suchasni vykylyky ta perspektyvy. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia*. 2025. Tom 118(2). S. 132-145. <https://doi.org/10.33189/ectu.v118i2.254> (in Ukrainian)
12. Semenog O. Pedahohichni umovy rozvytku profesiinoy kompetentnosti maibutnikh doktoriv filosofii u protsesi vyvchennia psykhologo-pedahohichnykh dystsyplin. *Visnyk Kafedry YuNESKO «Neperervna profesiina osvita KhKhI stolittia»*. 2025. T. 1, № 11. S. 48–64. [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(11\).2025.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.1(11).2025.0003) (in Ukrainian)
13. Semenog O.M., Vovk M.P. Tekhnologii rozvytku movnokomunikatyvnoi kompetentnosti vykladachiv-doslidnykiv v umovakh neformalnoi osvity. *Innovatsiini osvitni tekhnologii: svitovyi i vitchyzniani dosvid vykorystannia v systemi neperervnoi osvity*: monohrafiia. Bila Tserkva: TOV «Bilotserkivdruk». 2022. S.268-280. (in Ukrainian)
14. Skyba Yu., Zhabenko O., Kovtunets V., Otych O., Chervona L., Yaroshenko O. *Teoretychni zasady rozvytku innovatsiinoi diialnosti universytetiv u konteksti stiikoho rozvytku*: monohrafiia. Kyiv: Instytut vyshchoi osvity NAPN Ukrainy. 2025. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/748463/1/Teor.zasady-innovats.diyaln.univers.monohr.IVO-2025-127p.pdf> (in Ukrainian)
15. Ushmarova V. Pidhotovka doktoriv filosofii za osvitno-naukovoju prohramoiu «profesiina osvita»: istoriia stanovlennia, unikalnist i stratehii rozvytku. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*. 2021. №8(112). S. 221-231. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.08/221-231> (in Ukrainian)

16. Tsiuniak O., Kondur O. Pidhotovka doktoriv filosofii za osvitho-naukovoio prohramoio «Profesiina osvita»: dosvid i stratehii rozvytku. *Osvitni obrii*. 2024. №1. T. 58. S. 86-90. <https://doi.org/10.15330/obrii.58.1.86-90> (in Ukrainian)
17. Cardoso S. The transformation of doctoral education: responding to the needs and expectations of society and candidates. *Teaching in Higher Education*. 2024. Vol. 29(8). Pp. 2205–2215. <https://doi.org/10.1080/13562517.2024.2306255>
18. Guarimata-Salinas G., Carvajal J.J., Jiménez López M.D. Redefining the role of doctoral supervisors: a multicultural examination of labels and functions in contemporary doctoral education. *High Educ.* 2024. №88. Pp. 1305–1330. <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01171-0>
19. OECD. 2023. *Innovations in education and skills*. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/innovations-in-education-and-skills.html>
20. Oliinyk I., Bulavina O., Romanenko T., Tatarnikova A., Smirnov A. The Role of Artificial Intelligence in Building the Research Competence of Future Doctors of Philosophy. *Journal of the University of Zulia*. 2024. №15 (43). Pp. 377–396. <https://doi.org/10.46925//rdluz.43.22>
21. Oliinyk I., Bulavina O., Romanenko T., Tatarnikova A., Smirnov A. Inteligencia artificial en el desarrollo de competencias de investigación de estudiantes de doctorado. *Revista Eduweb*. 2024. № 18 (3). Pp. 294–305. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.03.22>
22. Phyo W. M., Nikolov M., Hódi Á. Non-native english-speaking doctoral students' motivation and academic writing development. *Cogent Education*. 2026. №13(1). Pp. 1-18. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2026.2619262>

| Матеріал надійшов до редакції: 03.03.2026 р. | Прийнято до друку: 10.04.2026 р. | Опубліковано: 30.04.2026 р. |

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).